

Uçucu Madde Kullanım? İddetini Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Uçucu Madde Kullanım? İddetini Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32035>

Özet

Uçucu Madde Kullanım? ?iddetini De?erlendirme Ölçe?i (UMK?DÖ), ergen popülasyonunda uçucu madde kullanım?n?n mevcut ?iddet düzeyini ve klinik ciddiyetini objektif bir ?ekilde de?erlendirmek amacıyla 2005 y?l?nda Kültegin Ögel ve arkadaşlar? tarafından geli?tirilm? tek boyutlu bir psikometrik araçtır. Ölçek, 18 maddeden oluşmakta ve 5'li Likert ölçe?i formatında (0=Hiç - 4=En ?iddetli durum) kullanılmaktadır. Ölçe?in geli?tirme çalışmaları, geçerlik ve güvenilirlik analizlerini içermekte olup, özellikle toplam puan bazında yüksek güvenilirlik de?erleri elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Uçucu madde kullanım?, Madde Kullanım?, Ergenler, Ba?ımlılık ?iddeti, Psikometrik Ölçek, Geçerlik, Güvenilirlik.

Yazarlar

Kültegin Ögel, A. Aksoy, A. Topuz, O. Liman, S. Coşkun.

Amaç

Ölçe?in temel amacı, ergen popülasyonunda uçucu madde kullanım?n?n mevcut ?iddet düzeyini ve klinik ciddiyetini nicel olarak de?erlendirmektir. Bu de?erlendirme, klinik müdahale gereksinimini belirlemek ve bireyselleştirilm? tedavi planlamasına rehberlik etmek için kritik öneme sahiptir.

UMK?DÖ, özellikle uçucu madde kullanım bozuklukların?n tan? ve tedavi süreçlerinde araştırmacılar ve klinisyenler tarafından kullanılması amacıyla geli?tirilmiştir. Ölçek, kullanım sıklığı, bırakma iste?i, harcanan zaman ve sosyal/yasal sonuçlar gibi ba?ımlılıkla ilişkili çe?itli boyutları tek bir ?iddet puanı altında toplamayı amaçlamaktadır, böylece kullanım genel ciddiyeti hakkında hızlı ve güvenilir bir fikir sunar.

Yapı

Ölçek, literatürde kabul gören ba?ımlılık ?iddeti kriterlerine dayanarak, uçucu madde kullanım?n?n ?iddetini tek bir genel yapı (faktör) üzerinden ölçmektedir. Bu yapı, bireyin madde kullanımına yönelik davranışsal, bilişsel ve duygusal tepkilerinin yoğunluğunu ifade eder ve klinik de?erlendirme için temel bir gösterge sağlar.

UMK?DÖ, 18 madde ile kullanımın farklı yönlerini kapsamaktadır; bunlar arasında maddeyi bırakmayı isteme derecesi, madde kullanımına ayrılan zaman, suçla ilişkili davranışlar ve arkadaş çevresinde madde kullanım? gibi de?işkenler bulunmaktadır. Ölçe?in tek boyutlu

yap?s?, uçucu madde kullanı?m?n?n genel ?iddetini bütüncül olarak ele ald???n? ve ayrı?k alt boyutlar yerine tek bir toplam skorun yorumlanması gerekti?ini göstermektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??maları, hem içerik geçerli?ini hem de yapı geçerli?ini desteklemek üzere tasarlanm??tır. ?çerik geçerli?i, alan?nda yetkin uzman görüşlerine ba?vurularak sa?lanm??tır. Uzmanlar?n ölçek maddelerine yönelik de?erlendirmeleri, görsel analog ölçek (GAS) kullanılarak toplanm??tır. Uzman görüşlerinin ortalaması $5,87 \pm 1,68$ olarak belirlenmiştir.

Yapı geçerli?ini desteklemek amacıyla, uzman görüşlerinin ortalaması ile her iki görüşmeciler tarafından uygulanan ölçek toplam puanları?n ortalaması arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu analiz sonucunda, yüksek düzeyde anlamlı bir korelasyon katsayısı ($r = 0.727$, $p < 0.001$) bulunmuştur. Bu yüksek korelasyon, uzmanlar?n klinik kanaatlerinin, ölçekten elde edilen nicel skorlarla uyumlu oldu?unu ve ölçe?in amaçlanan yapıyı ölçtü?ünü do?rulamaktadır.

Güvenilirlik

Ölçe?in güvenilirlik de?erlendirmesi, test-tekrar test yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ölçek toplam puanı için test-tekrar test korelasyonu oldukça yüksek bulunmuştur ($r = 0.845$). Bu yüksek katsayı, ölçe?in zaman içinde tutarlı ölçümler yapabildi?ini ve toplam ?iddet skorunun yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu göstermektedir.

Ancak, ölçe?i oluşturan bazı spesifik de?işkenlerde (bırakmayı isteme, zaman harcama, suç davran??? ve arkadaşlarda madde kullanımı) test-tekrar test korelasyon katsayısı 0.50'nin altında kalm??tır. Bu durum, bu spesifik davran???sal ve motivasyonel de?işkenlerin do?ası gere?i daha de?işken olabilece?ini veya kısa vadede ölçüm hatasına daha açık oldu?unu düşündürmektedir. Toplam skorun yüksek güvenilirli?i, ölçe?in genel amaçlı kullanım için yeterli sa?lamlık sunmaktadır.

Faktör Analizi

Uçucu Madde Kullanım? ?iddetini De?erlendirme Ölçe?i, 18 maddeden oluşan ve psikometrik analizler sonucunda tek boyutlu bir yapıya sahip oldu?u belirlenmiş bir araçtır. Bu tek boyutlu yapı, tüm maddelerin ortak bir 'uçucu madde kullanım ?iddeti' faktörünü ölçtü?ünü ve bu faktörün ergenlerdeki klinik ciddiyeti temsil etti?ini göstermektedir.

Ölçek geliştirme çal??mas?nda uygulanan faktör analizi, uçucu madde kullanım?n?n ?iddetinin, ba??mlılı??n farklı yönlerini kapsasa da, tek bir sürekli de?işken olarak ele alınması?n istatistiksel ve klinik olarak geçerli oldu?unu desteklemiştir. Bu sonuç, ölçe?in yorumlanması?nda tek bir toplam puanın yeterli bilgi sağlad???nı işaret eder.

Ölçek Bilgileri

Test Çeşidi: Geliştirme

Format: 18 maddeden oluşan tek boyutlu bir ölçektir.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ergenler

Yaş Grubu: Ergenlik dönemi (Detaylı yaş aralığı kaynaktaki belirtilmemiştir.)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ergen popülasyonu üzerinde geliştirilmiş ve standartlaştırılmıştır.

Ölçme Metodolojisi: 5'li Likert ölçeği (0 = Hiç, 4 = En şiddetli durum). Uygulama, görüşmelerde veya öz bildirim şeklinde yapılabilir; geçerlik çalışmaları sırasında görüşme uygulaması kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Test-Tekrar Test Güvenilirliği, Faktör Analizi, Klinik Değerlendirme, Bağımlılık şiddeti.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Veri Kaynaktaki Mevcut Değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: kultegin.ogel@acibadem.com.tr (Sorumlu Yazar Kültegin Ögel)

Yazma Adresi: Veri Kaynaktaki Mevcut Değildir (Kaynaktaki Kültegin Ögel Sorumlu Yazar olarak belirtilmemiştir).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek ilk olarak 2005 yılında yayımlanmıştır. Kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Kültegin Ögel ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF makalesi indirilebilir. Orijinal PDF'in bağlantıları aşağıdadır:

[ucucu-madde-kullanimi-siddetini-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](#)

ogelk.net

Kaynaklar

Ögel, K., Aksoy, A., Topuz, A., Liman, O., & Co?kun,S. (2005). Ergenlerde Uçucu Madde Kullanım? ?iddetini De?erlendirme Ölçe?inin geli?tirilmesi ve güvenilirlik çal??ması?. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(3), 260-267.

Uçucu Madde Kullanım? ?iddetini De?erlendirme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Ölçek toplamda 18 madde içermektedir ve 5'li Likert format?nda puanlanmaktadır (0=Hiç - 4=En ?iddetli durum).

ARABPSYCHOLOGY.COM